Fakkeenyota Ajaaâ€™ibaa Balaa irratti obsuu keessaa-1

Description

Kutaa darbe keessatti rakkoolee irratti obsuun buâ€™aa guddaa akka qabu ilaalle jirra. Namni buâ€™aa kana argachuuf waa lama ilaalla. 1ffaa-namni na dura balaa fi rakkoolee gurguddaa irratti obsuun buâ€™aa kana argatee jiraa? 2ffaa-Ani yoo obse buâ€™aa kana nan argadhaa? Gaafi kanniin lamaaniif deebiin keenya gara seera Rabbii ilaaludha. Seerri Rabbii uumamtoota Isaa keessatti gadi dhaabbataa waan taâ€™eef, namni balaa isatti buâ€™eef obsee fi ulaagaalee isarraa barbaadamu yoo guute, mindaa fi buâ€™aa obsaa ni argata. Dhugaa kana beekuuf mee seenaa irraa fakkeenyota ajaaâ€™ibaa haa ilaallu.

1-Obsa Ibraahimi fi Ismaaâ€™il (isaan lamaan irrattu nageenyi haa jiraatu):
Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa gootummaa obsaa irraa seenaa gootummaa adda taate nuuf hima. Ilmaa fi abbaan isaa qormaata ajaaâ€™ibaa Rabbiin irraa taâ€™e gootummaa obsaa kana dabarsan. Isaan lamaan nabiyyoota, ergamtootaa fi obsitoota turan: Ismaaâ€™ili fi abbaa isaa Ibraahim (isaan lamaan irratti nageenyi fi rahmanni haa jiraatu).

Rabbiin abjuu hirribaa keessatti Ibraahim ilma isaa Ismaaâ€™iliin akka gorraâ€™uu ni ajaja. Ibraahimis obsa ajaaâ€™ibaatin ajaja Gooftaa isaa ni fudhate. Ilma isaa Ismaaâ€™iilin ni jedhe: â€œYaa ilma koo! Ani hirriba keessatti kan si gorraâ€™u arge.â€• Kana jechuun abjuu hirribaatin Gooftaan kiyya akka si gorraâ€™u na ajaje. Abjuun nabiyyootaa haqa murtiin ajajaa ittiin mirkanaaâ€™udha.

Ilmi qajeelaan abbaa Gooftaa isaatiif ajajamuun akkana jedhe: â€œYaa abbaa koo wanta itti ajajamte hojjadhu, yoo Rabbiin fedhe warra obsan irraa taâ€™uu na argita.â€•

Isaan lamaanu obsuun dhimma isaanii Rabbiif kennan. Gorraâ€™aa fi gorraâ€™amaan ajaja hojii irra oolchu jalqaban. Yommuu Rabbiin ajajamuu isaaniitii fi dhugaadhaan harka kennuu isaanii beekuu, akka furaatti korbeessa isaaniif buuse. Ajajni abbaan ilma gorraâ€™uu ni dhaabbate, korbeessa gorraâ€™uun ni guuttame. (Ismaaâ€™iil osoo hin gorraâ€™amin ni hafe, bakka isaa korbeessi ni qalame.)

Qurâ€™aanni seenaa kana dhiyeessun, hanga fedhe nafsee biratti jabaa fi jibbamaa haa taâ€™u, ajaja Gooftaa hojii irra oolchu keessatti obsuun sadarkaa guddaa akka qabu faarsa. Ammas, wantoota jibbamoo fi rakkoolee eggaman irratti obsuuf akka of qopheessan nama qajeelcha.

Yommuu seenaa Ibraahim fi ummata isaa dhiyeessu Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa akkana jedha:

فَأَرَادُوا۟ بِهِۦ كَيْدًا فَجَعَلْنَـٰهُمُ ٱلْأَسْفَلِينَ ٩٨ وَقَالَ إِنِّى ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّى
سَيَهْدِينِ ٩٩ رَبِّ هَبْ لِى مِنَ ٱلصَّـٰلِحِينَ ١٠٠ فَبَشَّرْنَـٰهُ بِغُلَـٰمٍ حَلِيمٍ ١٠١ فَلَمَّا
بَلَغَ مَعَهُ ٱلسَّعْىَ قَالَ يَـٰبُنَىَّ إِنِّىٓ أَرَىٰ فِى ٱلْمَنَامِ أَنِّىٓ أَذْبَحُكَ فَٱنظُرْ مَاذَا
تَرَىٰ ۚ قَالَ يَـٰٓأَبَتِ ٱفْعَلْ مَا تُؤْمَرُ ۖ سَتَجِدُنِىٓ إِن شَآءَ ٱللَّهُ مِنَ ٱلصَّـٰبِرِينَ ١٠٢

â€œ(98)-Dhara isatti fedhan, garuu hundarra gadi-aantota isaan taasifne. (99)â€“[Ibraahim] ni jedhe, â€œAni gara Gooftaa kiyyaatti deema, Inni na qajeelcha. (100)â€“Gooftaa kiyya! [Ilma] warra gaggaarii (saalihoota) irraa taâ€™e naaf kenni.â€• (101)â€“Ilma obsaadhaan isa gammachiisne. (102)-Yommuu isa waliin deemu gahuu, [Ibraahim] ni jedhe â€œYaa ilma koo! Ani abjuu keessatti kan si gorraâ€™u arge. Kanaafu, ilaali maal yaaddaa?â€• Innis ni jedhe: â€œYaa abbaa koo wanta ajajamte hojjadhu, yoo Rabbiin fedhe warra obsan irraa taâ€™uu na argita.â€• Suuratu As-Saffaat 37:98-102

فَلَمَّآ أَسْلَمَا وَتَلَّهُۥ لِلْجَبِينِ ١٠٣ وَنَـٰدَيْنَـٰهُ أَن يَـٰٓإِبْرَٰهِيمُ ١٠٤ قَدْ صَدَّقْتَ ٱلرُّءْيَآ ۚ إِنَّا
كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ ١٠٥ إِنَّ هَـٰذَا لَهُوَ ٱلْبَلَـٰٓؤُا۟ ٱلْمُبِينُ ١٠٦ وَفَدَيْنَـٰهُ بِذِبْحٍ عَظِيمٍ ١٠٧
وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِى ٱلْـَٔاخِرِينَ ١٠٨ سَلَـٰمٌ عَلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ ١٠٩ كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ ١١٠

(103)â€“Yommuu isaan lamaan [fedhii Rabbiitiif] harka kennanii kallacha isaa irratti ciibse. (104) â€“[Akkana jechuun] isatti lallabne: Yaa Ibraahiim! (105)â€“Abjuu dhugoomsitee jirta. Dhugumatti, akka kanatti toltuu hojjattoota mindeessina. (106)â€“Dhugumatti, kuni qormaata ifa bahaadha. (107)-Gorraâ€™iinsa (wareega) guddaan isa furre. (108)-[Yaadannoo gaarii] warra boodaa keessatti isaaf dhiifne. (109)â€“Ibraahim irra nageenyi haa jiraatu. (110)â€“Akka kanatti toltuu hojjattoota mindeessina.â€• Suuratu As-Saffaat 37:104-110

Seenaan kuni seenaa ajaaâ€™ibaa wanta nafseen jibbitu irratti obsuu fi gootummaan itti tarkaanfachuu agarsiisu irraayyi. Ammas, seenaa ajaaâ€™ibaa ajaja Rabbiitti buluu agarsiisuudha.

Obsaa fi gootummaan wantoota ulfaatanitti tarkaanfachuun nafsee guddoo keessatti amalli gaariin hidda qabachuu agarsiisa. Ismaaâ€™iil wanta jecha isaa â€œ**yoo Rabbiin fedhe warra obsan irraa taâ€™uu na argita**â€• jechuun labsee hojii irra oolche. Kanaafu, yommuu isaa fi abbaan isaa ajaja Gooftaa hojii irra oolchuuf carraaqan, Ismaaâ€™iil obsa irraa qooda guddaa kan qabu taâ€™ee jira.

Seenaa keessatti wanti ajaaâ€™ibsiisaan, gorraâ€™aan ilma isaa irratti rahmataan kan guuttameedha, gorraâ€™amaan immoo wanta hundarra addunyaa keessatti jibbamaa taâ€™eef (duâ€™aaf) harka kennee jira. Isaan lamaanu fiixee Gooftaa isaanitiif harka kennu fi ajajamuu irra gahanii jiru. Abbaan ilma isaa gorraâ€™uuf kallacha isaa irratti ciibse. Wanta isaan ittiin qore irratti obsuun dhimma isaanii Rabbiif kennan. Qormaata keessatti milkaaâ€™uu isaanii yommuu mirkaneefatan, Rabbiin bakka buâ€™aa isaaniif buuse, yeroon qormaataa akka dhumatee ni beeksisee. Rabbiin isaan filachuun sadarkaa guddaan milkaaâ€™un deebiâ€™an.

Ajaja Gooftaa isaatti buluuf ilma isaa qaluutti tarkaanfachuu keessatti obsi Ibraahim, qalmaaf harka kennuu keessatti obsa Ismaaâ€™iili gadii miti. Dhimmi lamaanu wanta garmalee jibbamoo jireenya keessatti namatti buâ€™uudha.

Guduunfaa
â˜›Seenaa Ibraahimi fi Ismaaâ€™iil yommuu ilaallu, sadarkaa olâ€™aanaa irra gahuun qormaata jajjaboo erga darbanii booda akka taâ€™e ni hubanna. â€œ**Dhugumatti, kuni balaa (qormaata) ifa bahaadha.**â€• jedhu keessatti ni arganna. Gama biraatin Ibraahim ibidda guddaa keessattis darbamee ture.

Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa qormaata gurguddaa kana booda Nabii Ibraahimin imaama (hogganaa) namoota taasise:

۞ وَإِذِ ٱبۡتَلَىٰٓ إِبۡرَٰهِـۧمَ رَبُّهُۥ بِكَلِمَٰتٖ فَأَتَمَّهُنَّۖ قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامٗاۖ
قَالَ وَمِن ذُرِّيَّتِيۖ قَالَ لَا يَنَالُ عَهۡدِي ٱلظَّٰلِمِينَ ١٢٤

â€œ**Yommuu Gooftaan isaa ibraahimiin <u>jechootaan qoree innis guute</u> [yaadadhu]. [Rabbiin] ni jedhe, â€œ<u>Dhugumatti, Ani namootaaf imaama si taasisa.â€•</u> [Ibraahimis] ni jedhe, â€œSanyii kiyya irraas [taasisi].â€• [Rabbiin] ni jedhe, â€œWaadaan Kiyya zaalimtoota (miidhaa hojjattoota) hin hammatu.â€•** (Suuratu Al-Baqarah 2:124)

â˜›Ajajni Rabbii hanga fedhe nafsee irratti ulfaataa haa taâ€™u, obsaan ajaja kana bakkaan gahuun milkaaâ€™inna guddaatti nama geessa. Addunyaa fi Aakhiratti mindaa guddaa argamsiisa. Nabii Ibraahim yommuu ajaja Gooftaa isaa obsaan bakkaan gahu, mindaan isaa maal taâ€™ee? Mee Qurâ€™aana irraa haa ilaallu:

إِنَّ إِبۡرَٰهِيمَ كَانَ أُمَّةٗ قَانِتٗا لِّلَّهِ حَنِيفٗا وَلَمۡ يَكُ مِنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ ١٢٠ شَاكِرٗا لِّأَنۡعُمِهِۚ ٱجۡتَبَىٰهُ
وَهَدَىٰهُ إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ ١٢١ وَءَاتَيۡنَٰهُ فِي ٱلدُّنۡيَا حَسَنَةٗۖ وَإِنَّهُۥ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ١٢٢

â€œ**(120)**â€“**Dhugumatti, Ibraahiim hogganaa,<u>Rabbiif ajajamaa, qajeelaa ture</u>. Warroota Rabbitti waa <u>qindeessan (mushrikoota)</u> irraas hin turre. (121)-Qananiiwwan Isaatiif (Rabbiitiif)**

galatoomfataa ture. [Rabbiin] isa filatee gara karaa sirrii isa qajeelche. (122)-Addunyaa keessattis toltuu isaaf kenninee jirra. Dhugumatti, inni Aakhiraa keessatti warra gaggaarii irraayyi.â€•
SuuratuAn-Nahl 16:120-122

Kunoo akka kanatti mindaan obsa ifa bahaâ€¦

Kitaaba wabii:
Al-Akhlaaqul Islaamiyyatu wa ususuhaa-2/314-316

Date Created
May 5, 2020
Author
admin